

Sykepleien

FAGUTVIKLING

Studenter opplever stort faglig utbytte i distriktspraksis, men savner bedre tilrettelegging

Mange sykepleierstudenter får verdifull læring i praksis i distriktene. Likevel fremhever de behovet for tydeligere kommunikasjon og mer forutsigbare boforhold.

Toril Johanne Knutshaug Solheim

Universitetslektor

Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie, Fakultet for medisin og helsevitenskap, NTNU

Ann Oddrun Medby

Studieprogramleder og førstelektor

Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie, Fakultet for medisin og helsevitenskap, NTNU

Ola Bratås

Førsteamanuensis

Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie, Fakultet for medisin og helsevitenskap, NTNU

Gunn Steinsheim

Førsteamanuensis

Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie, Fakultet for medisin og helsevitenskap, NTNU

Hanne Karlsaune

Universitetslektor

Bachelor i sykepleie, Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie, Fakultet for medisin og helsevitenskap, NTNU

Sykepleiestudent

Distriktssykepleie

Praksisstudie

Sykepleien 2025;113(102452):e-102452

DOI: [10.4220/Sykepleiens.2025.102452](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2025.102452)

Hovedbudskap

Sykepleierstudenter som deltok i kommunepakkeprosjektet i distriktspraksis, opplevde godt faglig utbytte og verdifull praksisveiledning. Samtidig viste erfaringene utfordringer knyttet til bolig, fritidstilbud og særlig kommunikasjonen mellom utdanningsinstitusjon, kommune og student. For å rekruttere flere til distriktene bør praksis legges opp på en forutsigbar måte, med tydelig informasjon, gode boforhold og høy faglig kvalitet.

Kommunehelsetjenesten preges av mangel på sykepleiere, og det er spesielt vanskelig å rekruttere i distriktskommunene (1–3). Hensikten med dette prosjektet var å øke antallet praksisplasser, motivere studenter til å velge praksis i distriktene og sikre god kvalitet på praksisplassene.

Tidligere forskning viser at gode erfaringer fra distriktspraksis i utdanningen kan være avgjørende for at kommunene får tilgang til kvalifisert personell (4).

I denne artikkelen undersøker vi hvordan sykepleierstudenter opplever praksis med kommunepakker i distriktskommuner, og hvilke faktorer som påvirker opplevelsen deres.

NTNU etablerer prosjekt for distriktspraksis

Det er politiske føringer for å øke antallet praksisplasser i distriktene (5, 6). I revidert nasjonalbudsjett endret regjeringen ordningen for kommunal praksis i helse- og sosialfagutdanningene og økte støtten til reise- og bursgjifter for studenter som har praksis langt fra campus.

Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) mottok en del av disse midlene og etablerte et prosjekt der praksisperiodens faglige innhold også inkluderte hospitering i ulike kommunale helsetjenester, i tillegg til ordinær praksis ved én enhet.

Prosjektet startet med en kartlegging av boligtilbud, transportmuligheter, fritidstilbud og veiledningskompetanse i kommunene i tidligere Sør-Trøndelag. Helsetilbudet i kommunene ble også vurdert for å sikre gode læringssituasjoner.

Basert på resultatene ble fem distriktskommuner valgt ut til å delta i prosjektet «Kommunepakker for sykepleierstudenter i distriktspraksis». Kommunene fikk 15 000 kroner per student for å dekke bolig, transport, fritidstilbud og hospitering i kommunale helsetjenester som legevakt og rehabilitering, samt deltakelse på fagdager (se tabell 1).

Tabell 1. Oversikt innhold kommunepakker

Tiltak	Målgruppe	Hensikt
Hospitering i kommunens ulike helsetilbud	Studenter	Få oversikt over sykepleiefunksjonen i kommunens helsetjeneste
Botilbud	Studenter	Sikre at studenter får en tilrettelagt bolig til en overkommelig pris
Transporttilbud	Studenter	Sikre at studentene får mulighet til å forflytte seg mellom bosted og praksisplass
Fritidstilbud	Studenter	Kjenne til og delta på lokale fritids- og treningstilbud
Flere studenter på samme praksisplass	Studenter	Bidra til økt trivsel og trygghet ved å støtte hverandre og lære sammen
Tilbud om gjennomføring av erfaringsbasert veiledning/ 10 studiepoeng	Praksisveiledere (sykepleiere og vernepleiere)	Øke kompetansen på veiledning

Studenter deltar i evaluering av distriktspraksis

Evalueringen av kommunepakkene pågikk i ett år, fra høsten 2023 til høsten 2024. Den omfattet fem ulike praksisperioder fra første til tredje studieår, der hver periode varte i åtte–ti uker.

Evalueringen inkluderte studenter som hadde praksis i hjemmebasert omsorg og på sykehjem. Dataene ble analysert i SPSS, Stata og Excel. Tilbakemeldinger fra studentene ble samlet inn ved hjelp av FORMS. Evalueringen ble gjennomført mot slutten av hver praksisperiode, etter at studentene hadde gitt skriftlig samtykke.

«Evalueringen inkluderte studenter som hadde praksis i hjemmebasert omsorg og på sykehjem.»

Skjemaet inneholdt spørsmål om kommunepakkenes betydning for det faglige utbyttet av praksis, oppfølging og veiledning på praksisstedet, oppfølging fra praksislærer, bruk av fritidstilbud i kommunen og boforhold. Studentene ble også spurt om de ville anbefale kommunepakkene til andre studenter.

I tillegg kunne de skrive egne kommentarer og forslag til forbedringer. Disse dataene ble deretter systematisert og analysert.

Studenter fra alle fem kommuner deltok i evalueringen. For å unngå at enkeltpersoner kunne identifiseres, ble ikke svarene analysert kommunevis, men samlet og behandlet som ett felles

prosjekt.

Evalueringen avdekker både styrker og utfordringer

Her presenteres resultater som drøftes fortløpende ut fra temaene faglig utbytte og veiledning på praksisstedet, bolig og fritidstilbud samt kommunikasjon. Resultatene fra spørreskjemaene er vist i tabell 2, mens fritekstsvarene er sortert etter tema.

Studentenes erfaringer varierte mye. Dette kom tydelig frem i fritekstsvarene, som spente fra: «Fornøyd med praksisplassen og veiledere! Det kan jeg anbefale videre!» til: «Fikk ikke det faglige tilbudet som ble lovet. Det ble reklamert med mulighet for å hospitere flere steder i kommunen, men det skjedde ikke.»

At en tredjedel av studentene var ganske eller veldig sikre på at de kunne anbefale praksis med kommunepakker, er positivt. Samtidig er det bekymringsfullt at nesten en tredjedel var usikre. Dette tyder på at det er rom for forbedring.

Tabell 2. Studentenes evaluering av kommunepakkepraksis oppgitt i n (%)

Hvor fornøyd/misfornøyd har du vært med:	Veldig misfornøyd	Ganske misfornøyd	Verken eller	Ganske fornøyd	Veldig fornøyd	Total n
Det faglige utbytte av praksis	0 (0)	11 (12,6)	26 (29,9)	31 (35,6)	19 (21,8)	87
Oppfølging/veiledning på praksisstedet	1 (1,1)	16 (18,4)	15 (17,2)	29 (33,3)	26 (29,9)	87
Oppfølging/veiledning av praksislærer	0 (0)	1 (1,1)	16 (18,4)	39 (44,8)	31 (35,6)	87
Bolig/innkvartering	8 (9,2)	12 (13,8)	18 (20,7)	23 (26,4)	26 (29,9)	87
Kommunens fritidstilbud	2 (2,3)	5 (5,7)	16 (18,4)	24 (27,6)	9 (10,3)	*56
Hvor sannsynlig eller usannsynlig er det at du:	Svært usannsynlig	Lite sannsynlig	Ikke sikker	Ganske sannsynlig	Veldig sannsynlig	
Vil anbefale kommunepakkepraksis til medstudenter	6 (6,9)	13 (14,9)	33 (37,9)	18 (20,7)	17 (19,5)	87
I hvilken grad:	I svært liten grad	I liten grad	Nøytral	I stor grad	I svært stor grad	
Oppfylte praksis med kommunepakke dine forventninger	3 (3,4)	13 (14,9)	31 (35,6)	26 (29,9)	14 (16,1)	87

*31 studenter svarte «Ikke relevant»

Mange opplever godt faglig utbytte av praksis

Det faglige utbyttet av praksis er viktig (7), og samlet sett var studentene fornøyde med læringsutbyttet i praksisperioden. Litt over halvparten oppga at de var fornøyde eller svært fornøyde med det faglige utbyttet.

En student skrev: «Plassen og arbeidsplassen er helt fantastisk, og jeg er storfornøyd med selve praksisstudiene.»

Flere studenter opplevde at kommunen hadde gode planer for hospitering, noe som ga dem et bredt innblikk i kommunens helsetjenestetilbud. Andre steder manglet dette, noe som kan forklare variasjonene i tilbakemeldingene.

De fem kommunene i prosjektet tilbyr ulike helsetjenester, blant annet dialyse, demenskoordinatorer og diabetessykepleiere. Dette ga studentene gode læringssituasjoner gjennom kartleggingssamtaler, hjemmebesøk og øvelse i ulike prosedyrer.

Omtrent en tredjedel av studentene var imidlertid misfornøyd med det faglige utbyttet, trolig på grunn av varierende pasientgrunnlag og ulik arbeidsmengde i hjemmetjenesten.

Erfarne veiledere styrker læringsmiljøet

Flere studenter oppga at de fikk svært god veiledning. Hele 42 prosent svarte at de var fornøyde eller svært fornøyde med oppfølgingen fra praksisveileder (se tabell 2).

En student skrev: «Ellers har veilederne vært utrolig flinke, gitt oss kunnskap og verdier som jeg kommer til å ha med meg resten av livet.»

«Hele 42 prosent svarte at de var fornøyde eller svært fornøyde med oppfølgingen fra praksisveileder.»

Det finnes likevel utfordringer knyttet til kompetanseheving i kommunehelsetjenesten (5). Relativt få praksisveiledere får tilbud om, eller har fullført, videreutdanning i veiledning. Samtidig har mange veiledere lang erfaring som sykepleiere, trolig på grunn av lav turnover og færre arbeidsplasser i distriktene.

Dette kan bidra til at veilederne fremstår som trygge og har god kjennskap til tjenesteområdene i kommunehelsetjenesten. Det kan også være en av grunnene til at så mange studenter var fornøyde med praksisveiledningen.

Studentene etterlyser tettere veiledning

Samtidig fortalte flere studenter at de gikk mye alene og skulle ønske de fikk tettere oppfølging fra praksisveileder. Mangel på tid til veiledning er en kjent utfordring, og praksisveiledere opplever ofte å stå i spennet mellom pasientansvar og studentansvar (8).

En student uttrykte det slik: «Kunne hatt mer oppfølging av praksisveileder. Vi har gått mye alene, så kunne eventuelt gått med helsefagarbeider i stell.»

Noe av mangelen på veiledning kan skyldes sykefravær blant veilederne og utskifting av veiledere i løpet av praksisperioden. I tillegg er det et økende antall utenlandske sykepleiere i kommunehelsetjenesten, og enkelte opplever språklige og kulturelle utfordringer i møtet med studentene.

Prosjektet tilbød praksisveilederutdanning til veilederne, men bare noen få hadde mulighet til å delta.

Kommunene tilbyr boliger med varierende standard

På spørsmålet om hvor fornøyde studentene var med bolig under praksisperioden, svarte litt over halvparten at de var ganske eller veldig fornøyde. En femtedel var verken fornøyd eller misfornøyd.

En student skrev: «Jeg synes det er fint at kommunepakken finner et sted for oss å bo, og for min del er boligen i gangavstand til praksisstedet og hurtigbåten.»

Kommunen har ansvar for å skaffe praksisboliger, men disse ordnes ofte fortløpende og er ikke alltid klare før studentene ankommer praksisstedet. Boligene varierer i kvalitet, og enkelte studenter opplevde at det for eksempel manglet vaskemaskin, eller at det ikke var nok varmtvann.

En student uttrykte det slik: «Fikk ikke beskjed om at boplass var ordnet før helgen før praksisstart, hadde dermed ordnet egen bolig.»

Mangel på boliger skaper usikkerhet før praksis

Å skaffe gode boliger er en flaskehals. Dette kan henge sammen med at kommunene også må finne boliger til for eksempel flyktninger, eller at mange kommuner har stram økonomi.

Noen studenter uttrykte likevel stor tilfredshet med kommunens boligtilrettelegging: «Utrolig bra tilrettelagt fra kommunen sin side i kommune X. Det har mye å si for hele praksisopplevelsen at man også trives på hjemmebane, og at man kan søke sammen med folk man kjenner og trives med.»

«Usikkerhet knyttet til hvor de skal bo, og hva boligleien vil koste, kan være faktorer som gjør at studenter vegrer seg for å velge distriktspraksis.»

Å skaffe bolig til studentene under praksis er en viktig del av arbeidet med å tilby et forutsigbart og godt praksisstudium. Usikkerhet knyttet til hvor de skal bo, hvem de skal bo

sammen med, og hva boligleien vil koste, kan være faktorer som gjør at studenter vegrer seg for å velge distriktspraksis.

Også fritidstilbudet er viktig. Mange studenter ønsker tilgang til treningsfasiliteter eller andre lokale tilbud, men dette varierer mellom kommunene. Enkelte kommuner har til og med tilbudt studentene å låne bil på fritiden: «Å ha tilgang på bil og treningssenter har vært helt avgjørende for ikke å føle seg innestengt. Det kan være utmattende å bo her siden det er veldig dårlige bussforbindelser.»

Studentene etterlyser bedre kommunikasjon

I fritekstsvarene var det mange kommentarer som handlet om kommunikasjonen mellom studenten, utdanningsinstitusjonen og praksisstedet. Flere trakk frem både det som fungerte bra, men særlig det som fungerte mindre godt.

En student skrev: «Hadde vært fint med mer informasjon i forkant av oppstarten på praksis. En bedre oversikt over oppmøte, litt om avdelingen, hva trenger man av utstyr og klær. Det var veldig mange spørsmål som ikke ble svart på, og dårlig organisering før praksisstart.»

Litt under halvparten av studentene oppga at praksisen oppfylte forventningene, mens en tredjedel svarte nøytralt. Flere studenter fortalte at informasjonen de fikk i forkant, ikke stemte med det de faktisk møtte i praksisperioden. Dette gjaldt alt fra at boligen var dårligere enn lovet, til at fritidstilbudet de ble forespeilet, ikke eksisterte.

En student uttrykte det slik: «Er derimot ikke fornøyd med måten kommunepakken ble framstilt på, og hvordan den var da vi kom til kommunen. Mye styr med det vi ble lovet, som ikke var på plass.»

Utydelig kommunikasjon skaper praktiske utfordringer

For å sikre god kommunikasjon når mange aktører er involvert, er det viktig med tydelige informasjonskanaler og klart definerte ansvarsområder. I løpet av en praksisperiode skal mye informasjon formidles mellom studentene, utdanningsinstitusjonen og praksisstedet.

Vi har stilt spørsmål ved om informasjonen faktisk når frem til alle, og om praksisveiledere og praksislærere får den informasjonen de trenger – også om praktiske forhold som husleie og boforhold. Det kan derfor være en fordel at ansvaret for informasjonsflyten samles hos noen få personer.

«Det kan være en fordel at ansvaret for informasjonsflyten samles hos noen få personer.»

Flere studenter kommenterte at de fikk mangelfull informasjon om husleie før praksisperioden. Studentene mottar regning for leieboligen, og dersom de ikke har søkt om stipend i tide, kan

det oppstå en periode med mellomfinansiering.

Tidligere studier og rapporter viser at studentøkonomien er stram, og mange må jobbe ved siden av studiene (9). Norsk studentorganisasjons budsjett for 2024/2025 viser et underskudd på 6634 kroner per måned, noe som understreker behovet for tydelig informasjon om de økonomiske rammene ved distriktspraksis.

God veiledning og bolig bidrar til trivsel

Mange opplevde stort faglig utbytte og god veiledning i distriktspraksisen. De fleste var fornøyde med praksisplassen og oppfølgingen de fikk. Et godt botilbud og forutsigbare økonomiske rammer viste seg å være viktige faktorer for trivsel og for valg av praksissted. En av kommunene som hadde investert i egnede studentboliger, erfarte dette i praksis.

Studentene etterlyste også fritidstilbud og sosiale arenaer som kunne gjøre det lettere å bli kjent med lokalsamfunnet.

God kommunikasjon mellom utdanningsinstitusjonen, kommunen og praksisstedet er avgjørende – men også krevende. Informasjonen om innhold og organisering må være tydelig og samsvare med det studentene faktisk møter i praksis. En løsning kan være å utpeke en kontaktperson i kommunen som har ansvar for kommunikasjonen.

Forfatterne oppgir ingen interessekonflikter.

KOMMUNEPAPKEPROSJEKT: Kommunehelsetjenesten sliter med å rekruttere nok sykepleiere, særlig i distriktene. Gjennom prosjektet med kommunepakker ønsket NTNU å gjøre praksis i

distriktene mer attraktiv og bidra til å sikre rekruttering til kommunehelsetjenesten. Her får sykepleiestudentene Frida Eriksen og Nikolai Marx Waage (med ryggen til) veiledning av universitetslektorene Marianne Gullvåg (med ryggen til) og Lasse Næss Leistad. *Foto: Toril Johanne Knutshaug Solheim*

1. Helsedirektoratet. Kompetanseløft 2025 – Årsrapport 2023 [internett]. Oslo: Helsedirektoratet; 30. september 2024 [hentet 22. september 2025]. Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/kompetanseloft-2025--arsrapport>
2. NOU 2023: 4. Tid for handling – Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet; 2. februar 2023 [hentet 22. september 2025]. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-4/id2961552/>
3. Meld. St. 14 (2022–2023). Utsyn over kompetansebehovet i Norge. Oslo: Kunnskapsdepartementet; 17. februar 2023 [hentet 22. september 2025]. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-14-20222023/id2967608/>
4. Kommunesektorens organisasjon (KS). Sluttrapport Jobbvinner Agder: Tilrettelegge for gode praksiserfaringer i kommunehelsetjenesten for første års sykepleierstudenter. Oslo: KS; 2020 [hentet 22. september 2025]. Tilgjengelig fra: <https://www.ks.no/globalassets/jobbvinner/rapporter/Sluttrapport-Jobbvinner-Agder-2017-2020.pdf>
5. Fosse A, Gabrielsen B. Rekruttere og beholde sykepleiere i distriktskommuner – en kunnskapsoppsummering. Tromsø: Nasjonalt senter for distriktsmedisin, UiT Norges arktiske universitet; 2023 [hentet 22. september 2025]. Tilgjengelig fra: https://uit.no/Content/799179/Rekruttere_og_beholde_sykepleiere_i_distriktskommuner.pdf
6. Bøe SV, Gjevjon E, Rolland E, Sletten M, Olsson C. Læring og veiledning styrkes gjennom «peer learning» i praksisstudier. Sykepleien 2023;111(91441):e-91441. DOI: [10.4220/Sykepleiens.2023.91441](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2023.91441)
7. Bjerknes MS, Christiansen B. Praksisveiledning med helsefagstudenter. Oslo: Gyldendal; 2021.
8. Leonardsen AC, Brynhildsen S, Hansen MT, Grøndahl VA. Supervising students in a complex nursing practice – a focus group study in Norway. BMC Nurs. 2021;20:168. DOI: [10.1186/s12912-021-00693-1](https://doi.org/10.1186/s12912-021-00693-1)
9. Eurostudent. Social and economic conditions of student life in Europe: Eurostudent VII Synopsis of indicators 2018–2021. Hannover: Eurostudent; 2021 [hentet 22. september 2025]. Tilgjengelig fra: https://www.eurostudent.eu/download_files/documents/EUROSTUDENT_VII_Synopsis_of_Indicators.pdf